

● تقدیم به همسر م و پسرانم که همواره مرا در این مسیر حمایت کردند و تکیه گاه امن و مطمئنی برایم بودند و پدر و مادر م که بزرگترین و ارزشمندترین آموزگاران زندگی ام بودند.

● تقدیم به

مادر م، که روشنی زندگی ام از اوست.

محمد ابراهیم مازنی

کوثر سادات نایب الصدری

مقدمه مؤلفان

داستان «امتحان نهایی هویت اجتماعی» از کجا شروع شد؟

احتمالاً برای هر دانش‌آموزی این سؤال پیش آمده که مباحث مربوط به «هویت اجتماعی» برای پزشک‌ها و مهندس‌های آینده چه کاربردی دارد؟ مختصر عرض کنم: گذشته از اهمیت این درس توی امتحان نهایی، مباحث این کتاب پیشینه‌ای به اندازه عمر بشر بر روی کره زمین دارد. برای فهم مطلب، مختصری از تاریخ بشر رو مرور کنیم: حدود ۲/۵ میلیون سال پیش، طی یک فرایند فرگشتی (تکاملی)، اولین گونه‌های انسانی پا به کره زمین گذاشتن؛ این گروه‌های انسانی که با هم زندگی می‌کردن و به هم تعلق داشتن، «جامعه» نامیده شدن. تقریباً همین ۷۰ هزار سال پیش بود که موجوداتی از گونه انسان، اقدام به ایجاد ساختارهای بسیار پیچیده‌ای توی بستر این جوامع کردن؛ این ساختارها، «فرهنگ» نامیده شد. برای بررسی کنش‌های آدمیان در مقابل یکدیگر، «علوم اجتماعی» پدید اومد. در نهایت، برای مطالعه علمی زندگی در اجتماعات انسانی و بررسی رفتارهای جمعی انسان‌ها، دانشی به نام «جامعه‌شناسی» شکل گرفت که یکی از مباحث مهم این دانش، بحث درباره «هویت انسان»-ه. حالا، بعد از گذشت حدود ۲/۵ میلیون سال از زمان پیدایش بشر، نظام آموزشی کشور، از دانش‌آموزان پایه دوازدهم می‌خواه که خودشون رو برای آوردگاهی سخت آماده کنن تا میزان اطلاعاتشون درباره علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی و البته مفهوم هویت محک بخوره؛ این آوردگاه، «امتحان نهایی هویت اجتماعی» نامیده می‌شه.

«امتحان نهایی هویت اجتماعی» را چه‌طور پشت سر بگذاریم؟

کتابی که در دست دارید، منبع جامعی برای امتحان نهایی درس هویت اجتماعی و بانک کاملی از همه سؤالات امتحانات نهایی داخل و خارج کشور و همچنین تعداد زیادی سؤال تألیفی به صورت طبقه‌بندی‌شده و درس‌به‌درس توی این کتاب ارائه شده. در پایان کتاب هم، درس‌نامه‌هایی مختصر و مفید به صورت نموداری و جدولی آورده شده که هم جذابیت ویژه‌ای برای مخاطبان دارد و هم منبع بسیار خوبی برای جمع‌بندی مطالب کتاب درسیه. با مطالعه دقیق درس‌نامه‌ها و نمونه سؤالات این کتاب، می‌تونید نمره خوبی در این درس کسب کنید و گامی به موفقیت در کنکور نزدیک‌تر بشید.

امید است که تلاشمان در تألیف و تولید این کتاب، در مرتبه اول باعث علاقه‌مندی شما به این درس، و در ادامه، کسب نمره قابل قبول در امتحان نهایی شود. در انتها، از آقای علی‌نژاد، خانم حاجی‌بابا و آقای سلوکی که برای تولید این اثر زحمات بسیاری متقبل شدن، کمال تشکر رو داریم.

فهرست مطالب

درسنامه پاسخ	سوال	
۵۱	۵	درس اول: کنش‌های ما
۵۴	۱۰	درس دوم: پدیده‌های اجتماعی
۵۸	۱۵	درس سوم: جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)
۶۱	۲۰	درس چهارم: ارزیابی فرهنگ‌ها
۶۴	۲۴	درس پنجم: هویت
۶۶	۲۹	درس ششم: بازتولید هویت اجتماعی
۶۹	۳۳	درس هفتم: تحولات هویتی جامعه
۷۳	۳۸	درس هشتم: بعد فرهنگی هویت ایران
۷۶	۴۲	درس نهم: بعد سیاسی هویت ایران
۸۰	۴۶	درس دهم: ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران
		ضمیمه: امتحانات نهایی
۹۵	۸۵	■ امتحان شماره (۱) شبیه‌ساز نهایی (چالشی تر)
۹۵	۸۷	■ امتحان شماره (۲) خرداد ۱۴۰۲
۹۶	۸۹	■ امتحان شماره (۳) خرداد ۱۴۰۳
۹۷	۹۱	■ امتحان شماره (۴) دی ۱۴۰۳
۹۷	۹۳	■ امتحان شماره (۵) خرداد ۱۴۰۴

کنش‌های ما

درس ۱

درست / نادرست

درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

- ۱- فعالیت انسان همانند سایر مخلوقات، کنش محسوب می‌شود. (دی ۱۴۰۳)
- ۲- فردی سلام می‌کند. پاسخ‌دادن و یا پاسخ‌ندادن او پیامد غیرارادی کنش او محسوب می‌شود. (دی ۱۴۰۲)
- ۳- «ورزشکار حرفه‌ای شدن» پیامد غیرارادی ورزش کردن است. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۴- کنش انسان همانند سایر مخلوقات معنادار است. (خرداد ۱۴۰۲)
- ۵- کاهش روابط عاطفی میان اعضای خانواده، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است. (خرداد ۱۴۰۱)
- ۶- اگر انسان کاری را با اکراه یا از روی اضطرار انجام دهد؛ کنشی انجام نداده است. (خرداد ۱۴۰۱ خارج)
- ۷- آسیب‌های تنفسی از پیامدهای غیرارادی مصرف دخانیات است. (شهریور ۱۴۰۱)
- ۸- برخی از پیامدهای کنش، ارادی‌اند که این دسته پیامدها، خودشان کنش هستند. (شهریور ۱۴۰۰)
- ۹- فردی که از خطر می‌گریزد کنشی انجام نداده؛ زیرا عمل او از روی اضطرار است. (دی ۱۴۰۱ - خرداد ۹۹)
- ۱۰- بسته‌شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، کنش فردی محسوب می‌شود. (شهریور ۹۹ - دی ۹۸)
- ۱۱- پیامدهای غیرارادی کنش احتمالی هستند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند. (دی ۹۹)
- ۱۲- پیامدهای غیرارادی کنش انسانی، قطعی هستند ولی پیامدهای ارادی آن، احتمالی‌اند. (دی ۹۹ خارج - شهریور ۹۸)
- ۱۳- کنش‌هایی که با اشتیاق یا با اکراه یا از روی اضطرار و بنا به ضرورت انجام می‌شوند، ارادی نیستند. (دی ۹۹ خارج)
- ۱۴- کسب مدال ورزشی از پیامدهای ارادی وابسته به اراده دیگران در کنش ورزش کردن است. (دی ۹۹ خارج)
- ۱۵- پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید. (دی ۹۸ خارج)
- ۱۶- معمولاً انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند. (دی ۹۸ خارج)
- ۱۷- افراد در همه موارد به آگاهی موجود در کنش‌هایشان توجه دارند و از آن باخبرند.
- ۱۸- استفاده از دفترچه راهنما هنگام برخورد با یک کالای پیچیده مانند تلفن همراه، نشانگر معنادار بودن کنش است.
- ۱۹- تا آگاهی نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد و کنش انسان همواره براساس آگاهی صحیح صورت می‌گیرد.
- ۲۰- انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان هدف‌های یکسانی دارند.
- ۲۱- ناتوانی یک فرد در سخن گفتن به زبان بیگانه، به دلیل فقدان آگاهی است.
- ۲۲- همواره انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.
- ۲۳- ترک یا معنادار شدن به سیگار و قلیان، پیامدهای غیرارادی استعمال آن است.
- ۲۴- پاکیزگی دست و صورت بعد از وضو، پیامد ارادی کنش است.
- ۲۵- نمره منفی دادن معلم به توضیح شفاهی دانش‌آموز در کلاس درس، پیامد ارادی وابسته به اراده دانش‌آموز است.

جای خالی

جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

- ۲۶- معلم در صورتی می‌تواند به خواسته دانش‌آموز پاسخ مناسب بدهد که کنش او را بیابد. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۲۷- پاسخ‌دادن به سؤالات امتحانی و نمره‌دادن استاد، پیامدهای کنش مطالعه کردن است. (خرداد ۱۴۰۱ خارج)
- ۲۸- کنش انسان برخلاف رفتار سایر مخلوقات است. (خرداد ۱۴۰۰ خارج)
- ۲۹- کنش‌ها ممکن است با اشتیاق یا از روی اضطرار انجام شوند اما در هر حال (شهریور ۱۴۰۰ - خرداد ۱۴۰۰ - دی ۱۴۰۰ خارج)
- ۳۰- قرار گرفتن بر سر دوراهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان می‌دهد. آن ویژگی بودن کنش است. (شهریور ۹۹)
- ۳۱- پیامدهای غیرارادی کنش هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند ولی پیامدهای ارادی کنش هستند. (خرداد ۹۸ خارج - دی ۹۸)
- ۳۲- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد و به انجام‌دهنده آن می‌گویند.
- ۳۳- اگر ما خود را نسبت به کلمات و معانی آن‌ها از دست بدهیم، از گفتار بازمی‌مانیم.
- ۳۴- برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، انسان نیز ضروری است.

- ۳۵- فعالیت‌های طبیعی بدن انسان به دلیل کنش محسوب نمی‌شوند.
- ۳۶- مورد نکوهش و بازخواست دیگران قرار گرفتن پیامد کنش سیگار کشیدن است که وابسته به است.
- ۳۷- پاکیزگی و نشاط روح در اثر وضوگرفتن، یکی از پیامدهای کنش انسان است.

کمانکی در جملات زیر عبارت صحیح را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- ۳۸- پیامدهای غیرارادی کنش، در مقایسه با پیامدهای ارادی کنش (اجتماعی - قطعی) هستند.
- ۳۹- دانشجو بعد از مطالعه درس می‌تواند به سؤالات امتحانی پاسخ دهد، پیامد (ارادی - غیرارادی) کنش است.
- ۴۰- چرخیدن ماه به دور زمین کنش محسوب (می‌شود - نمی‌شود).
- ۴۱- مرور مطالب درسی توسط دانشجو کنش محسوب (می‌شود - نمی‌شود).

چهار گزینه‌ای گزینه مناسب را انتخاب کنید.

- ۴۲- عبارت‌های «چرا چنین کاری کردی؟» و «قرارگرفتن بر سر دوراهی» به ترتیب اشاره به کدام ویژگی کنش دارند؟
 ۱- معنادار - آگاهانه ۲- هدفدار - آگاهانه ۳- هدفدار - ارادی ۴- معنادار - ارادی (دی ۱۴۰۳)
- ۴۳- عبارت‌های «قرارگرفتن بر سر دوراهی» و «سخن گفتن به زبان فرانسه» به ترتیب به کدام ویژگی کنش اشاره دارند؟
 ۱- معنادار - هدفدار ۲- ارادی - آگاهانه ۳- هدفدار - معنادار ۴- آگاهانه - ارادی (شهریور ۱۴۰۳)
- ۴۴- سلام نظامی سرباز میهن به بارگاه ملکوتی امام رضا علیه السلام به کدامیک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟
 ۱- آگاهانه ۲- ارادی ۳- معنادار ۴- هدفدار (خرداد ۱۴۰۳)
- ۴۵- هنگامی که از شما پرسیده می‌شود «چرا امتحان می‌دهید؟» پاسخ شما بیانگر کدام ویژگی کنش است؟
 ۱- آگاهانه ۲- ارادی ۳- هدفدار ۴- معنادار (دی ۱۴۰۲)
- ۴۶- کدام گزینه صحیح است؟
 ۱- کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت می‌گیرد.
 ۲- برخی آسیب‌های جسمانی و روانی، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است.
 ۳- انسان کنش‌ها را با هدف خاصی انجام می‌دهد و همیشه به هدف می‌رسد.
 ۴- پاکیزگی دست و صورت پیامد ارادی کنش وضوگرفتن است. (خرداد ۱۴۰۱)

- ۴۷- درس‌خواندن برای دستیابی به شغل و درآمد، به کدامیک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟
 ۱- معناداربودن ۲- آگاهانهبودن ۳- ارادیبودن ۴- هدفداربودن (خرداد ۱۴۰۰ خارج)
- ۴۸- ورزشکار حرفه‌ای شدن از پیامدهای است.
 ۱- ارادی وابسته به اراده کنشگر ۲- غیرارادی و احتمالی ۳- ارادی وابسته به اراده دیگری ۴- غیرارادی و طبیعی (شهریور ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۰ خارج)
- ۴۹- «قرارگرفتن بر سر دوراهی» و «ناتوانی کودکان در سخن گفتن» به ترتیب بیانگر کدام ویژگی کنش است؟
 ۱- آگاهانهبودن - ارادیبودن ۲- هدفداربودن - معناداربودن ۳- ارادیبودن - آگاهانهبودن ۴- آگاهانهبودن - معناداربودن (شهریور ۱۴۰۰)
- ۵۰- عبارت‌های زیر بیانگر کدام ویژگی کنش است؟
 ۱- وقتی برای اولین بار برای استفاده از یک کالای پیچیده، به دفترچه راهنمای آن مراجعه می‌کنیم.
 ۲- قرارگرفتن بر سر دوراهی

- ۵۱- کدامیک از موارد زیر کنش انسانی محسوب می‌شود؟
 ۱- ضربان قلب ۲- گردش خون ۳- محبت کردن ۴- بسته‌شدن ناخودآگاه چشم (دی ۱۴۰۰ خارج - شهریور ۹۸)
- ۵۲- عوض‌شدن هوای کلاس، بعد از بازکردن پنجره، کنش است.
 ۱- پیامد غیرارادی ۲- ویژگی آگاهانهبودن ۳- پیامد ارادی ۴- ویژگی معناداربودن (خرداد ۹۹)

- ۵۳- کدام گزینه در مورد پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش صحیح است؟
 ۱- پیامدهای ارادی کنش، قطعی و حتمی‌اند، اما پیامدهای غیرارادی کنش، احتمالی‌اند.
 ۲- پیامدهای ارادی، کنش نیستند، بلکه نتیجه طبیعی کنش‌اند.
 ۳- عوض‌شدن هوای کلاس بعد از بازکردن پنجره، پیامد ارادی کنش است.
 ۴- پیامدهای غیرارادی کنش قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند. (شهریور ۹۹)

- ۵۴- کدام مورد از ویژگی‌های کنش نیست؟
 ۱- آگاهانه ۲- ارادی ۳- غریزی ۴- هدفدار (خرداد ۹۸ - خرداد ۹۸ خارج - دی ۹۷)

(دی ۹۸ خارج)

۵۵- کنش به اراده انسان وابسته است یعنی.....

- ۱ انسان وابسته به کنش است.
۲ کنش انسان دارای قصد و هدف است.
۳ تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود.
۴ تا خواست انسان دیگری نباشد، کنش انجام نمی‌شود.

۵۶- پرسش از چرایی انجام یک کار از کنشگر، به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟

- ۱ آگاهانه ۲ معنادار ۳ هدفدار ۴ ارادی

۵۷- کدام گزینه کنش محسوب نمی‌شود؟

- ۱ باز کردن در و پنجره برای تهویه هوا
۲ خون در رگ‌های انسان جریان دارد.
۳ دانش‌آموزی که مطالب درسی را در ذهنش مرور می‌کند.
۴ کشاورز به کشت و زرع می‌پردازد.
۵ پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» از دانشجویی که برای پیشرفت علمی کشور به مطالعه و تحقیق می‌پردازد، بیان‌کننده کدام ویژگی کنش است؟
۱ کنش ارادی است. ۲ کنش هدفدار است. ۳ کنش آگاهانه است. ۴ کنش معنادار است.

۵۹- در کدام گزینه، همه موارد بیانگر یک کنش انسانی نیست؟

- ۱ مسواک‌زدن - نماز خواندن - محبت کردن
۲ اجازه‌خواستن - راه رفتن - ماهیگیری
۳ زراعت - بسته‌شدن ناخودآگاه چشم - تفکر
۴ بلند کردن دست - نوشتن - باز کردن پنجره

۶۰- کدام یک از موارد زیر، از ویژگی‌های پیامدهای ارادی کنش محسوب می‌شود؟

- ۱ قطعی‌اند. ۲ نتیجه طبیعی کنش‌اند. ۳ خودشان کنش هستند. ۴ همواره وابسته به اراده خود کنشگر است.

پاسخ کوتاه به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

(شهریور ۱۴۰۳)

۶۱- هر یک از عبارت‌های زیر به کدام یک از پیامدهای کنش اشاره دارد؟

- ۱ نمره دادن استاد به پاسخ‌برگ امتحانی دانش‌آموز (.....)
۲ پاکیزگی دست و صورت پس از وضوگرفتن (.....)

(دی ۱۴۰۳)

۶۲- «مورد تشویق قرارگرفتن» کدام نوع از پیامدهای ارادی کنش «ورزش کردن» را نشان می‌دهد؟

(دی ۱۴۰۲)

۶۳- فعالیت فردی که با اکراه و از روی اضطرار کاری انجام می‌دهد، کنش محسوب می‌شود؟ چرا؟

(شهریور ۱۴۰۲)

۶۴- «مریم در خرید تبلت یا تلفن همراه تردید دارد.» این جمله نشانگر کدام ویژگی کنش است؟

(خرداد ۱۴۰۲)

۶۵- یکی از پیامدهای غیرارادی «رعایت حیا» را نام ببرید.

(دی ۱۴۰۱)

۶۶- دیگران در چه صورت می‌توانند به کنشگر پاسخ مناسب دهند؟

(شهریور ۱۴۰۳ - خرداد ۱۴۰۱ خارج - دی ۹۸)

۶۷- چرا انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها خودداری می‌کنند؟

(شهریور ۱۴۰۱)

۶۸- کدام یک از پیامدهای کنش، احتمالی‌اند؟

(دی ۱۴۰۰)

۶۹- «قرارگرفتن بر سر دوراهی، یکی از ویژگی‌های کنش را نشان می‌دهد.» این عبارت مربوط به کدام یک از ویژگی‌های کنش است؟

(دی ۱۴۰۰ خارج)

۷۰- پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش «وضوگرفتن» را بنویسید.

کنش	یک پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران نام ببرید.	یک پیامد غیرارادی نام ببرید.
وضوگرفتن		

(دی ۹۹ خارج)

۷۱- «پاسخ‌دادن به سؤالات امتحانی توسط دانش‌آموز پس از مطالعه کتاب درسی» بیانگر کدام یک از پیامدهای کنش است؟

(شهریور ۹۸)

۷۲- اگر کنشگری فعالیت خود را با قصد خاصی انجام دهد، مصداق کدام ویژگی کنش است؟

۷۳- تصویر روبه‌رو به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟

۷۴- در زبان فارسی، برای فعالیت‌های انسان چه اسم‌هایی وجود دارد؟

۷۵- در زبان فارسی برای انجام‌دهندگان فعالیت‌های انسان، چه اسمی به کار می‌روند؟

۷۶- بیت «آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز/ بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز» به کدام مفهوم کنش اشاره دارد؟

۷۷- پیامبر ﷺ فرمودند: «هرگاه تصمیم به کاری گرفتی، اول در نتیجه و عاقبت آن کار تأمل کن: اگر دیدی نتیجه و عاقبتش صحیح است، آن را دنبال کن و اگر دیدی عاقبتش گمراهی و تباهی است، از تصمیم خود صرف نظر کن.» اشاره به کدام مفاهیم کنش دارد؟

۷۸- کدام یک از عبارت‌های زیر بیانگر کنش انسانی است و کدام یک نیست؟

- ۱ با شادی آواز خواندن (.....)
۲ گردش خون در رگ‌ها (.....)

- ۷۹- هر یک از ویژگی‌های زیر با کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی مرتبط است؟
 رفتن کنار دریا برای گردش و تفریح:
 پاسخ معلم به دانش‌آموزی که در کلاس دست خود را بالا می‌برد:
 ۸۰- هر کدام از عبارت‌های زیر بیانگر کدام پیامد کنش انسانی است؟
 پاسخ سلام‌دادن:
 ۸۱- با توجه به مطالب خوانده‌شده در کتاب، چرا بسته‌شدن ناخودآگاه چشم کنش محسوب نمی‌شود؟
 ۸۲- چه عاملی موجب تمایز کنش انسان از فعالیت سایر مخلوقات می‌شود؟
 ۸۳- چرا برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، اراده انسان نیز ضروری است؟
 ۸۴- آیا فعالیت‌هایی مانند گردش خون و ضربان قلب، کنش محسوب می‌شوند؟ چرا؟
 ۸۵- برای کنش بوق‌زدن راننده دو معنا بنویسید.
 ۸۶- در عبارت زیر به کدام یک از ویژگی‌های کنش اشاره شده است؟
 فتح قلعه دماوند توسط کوهنوردان (.....)
 دادن کارت قرمز به بازیکن خاطی توسط داور (.....)
 ۸۷- به نظر شما شناخت آثار و پیامدهای کنش انسان چه اهمیتی دارد؟
 ۸۸- «فردی برای عوض شدن هوای اتاق، پنجرهٔ اتاق را باز می‌کند.» این عبارت نشانگر کدام ویژگی کنش است؟
 ۸۹- اصطلاحات زیر را تعریف کنید.
 پیامدهای ارادی کنش:
 پیامدهای غیرارادی کنش:
 ۹۰- تصویر روبه‌رو کدام پیامد کنش انسانی را در رابطه با افراط در استفاده از فضای مجازی نشان می‌دهد؟

- ۹۱- یکی از پیامدهای غیرارادی «کنترل خشم» را نام ببرید.
 ۹۲- یکی از پیامدهای غیرارادی «غرب‌زدگی» را بنویسید.
 ۹۳- دو مورد از پیامدهای غیرارادی کنش «ورزش کردن» را بنویسید.
 ۹۴- آیهٔ «آدمی در گرو عمل خویش است.» بیانگر چه موضوعی است؟

کشف ارتباط عبارت مناسب را از ستون مقابل انتخاب کنید.

- هر یک از موارد سمت راست، با کدام یک از مفاهیم سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافه است).
۹۵- پرسش «چرا چنین کاری کردی؟»	☐	الف) ارادی‌بودن کنش
۹۶- مراجعه به دفترچهٔ راهنما برای استفاده از تلفن همراه	☐	ب) هدفداربودن کنش
۹۷- بوق‌زدن برای ادای احترام	☐	پ) معناداربودن کنش
۹۸- انتخاب رشته برای ادامهٔ تحصیل	☐	ت) احتمالی‌بودن کنش
	☐	ث) آگاهانه‌بودن کنش
- هر یک از موارد سمت راست، با کدام یک از مفاهیم سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد در سمت چپ اضافه است).
۹۹- نمره‌دادن استاد	☐	الف) نتیجهٔ طبیعی کنش وضوگرفتن
۱۰۰- پاکیزه‌شدن دست و صورت	☐	ب) پیامدهای نامطلوب کنش‌ها
۱۰۱- پیامدهای مستقل از ارادهٔ انسان	☐	پ) پیامد ارادی کنش
۱۰۲- دلیل خودداری از انجام برخی کنش‌ها	☐	ت) پیامدهای غیرطبیعی کنش
	☐	ث) پیامدهای طبیعی و قطعی

پاسخ کامل به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

(خرداد ۱۴۰۳ - خرداد ۱۴۰۰ خارج - دی ۹۷)

(دی ۱۴۰۰)

(دی ۱۴۰۰ خارج)

(خرداد ۹۹ خارج)

- ۱۰۳- پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی را با یکدیگر مقایسه کنید.
 ۱۰۴- پیامدهای ارادی کنش را توضیح دهید.
 ۱۰۵- ویژگی‌های کنش انسان را نام ببرید.
 ۱۰۶- مفهوم «کنش آگاهانه است.» را با مثال توضیح دهید.

(دی ۹۹)

۱۰۷- منظور از معنادار بودن کنش چیست؟ با مثال توضیح دهید.

۱۰۸- ارادی بودن کنش به چه معناست؟

۱۰۹- آیا همه پیامدها و آثار کنش وابسته به اراده انسان است؟ توضیح دهید.

۱۱۰- با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«امیرحسین مطالب درسی را در ذهن مرور می‌کند و پدرش در مزرعه به کشت و زرع می‌پردازد. نسیم خنک بهاری می‌وزد و شکوفه‌های درختان بر زمین میفتد.»
کنش‌های انسانی را مشخص کنید.

به نظر شما، فعالیت‌های امیرحسین و پدرش، چه تفاوتی با فعالیت‌های مخلوقات دیگر دارد؟

۱۱۱- با توجه به متن به سؤالات زیر پاسخ دهید.

«روزی شخص بزرگی نزد سقراط آمد و گفت: سقراط! می‌دانی درباره یکی از شاگردانت چه شنیده‌ام؟ سقراط پاسخ داد: آیا کاملاً مطمئنی آن چه می‌خواهی به من بگویی حقیقت دارد؟ - نه فقط شنیده‌ام... سقراط از این پرسش و پاسخ‌ها نتیجه گرفت و گفت: اگر می‌خواهی چیزی را به من بگویی که نه حقیقت دارد، نه خوب است و نه سودمند پس اصلاً چرا آن را به من می‌گویی.»

متن بالا به کدام ویژگی کنش انسانی اشاره دارد؟

برای این ویژگی کنش انسانی دو مثال دیگر بنویسید.

۱۱۲- پیامدهای غیرارادی کنش قطعی هستند و پیامدهای ارادی کنش احتمالی‌اند، یعنی چه؟

۱۱۳- با توجه به متن زیر به سؤال داده‌شده پاسخ دهید.

«پیامبر ﷺ به شخصی این‌گونه پند دادند: هرگاه تصمیم به کاری گرفتی، اول در نتیجه و عاقبت آن کار تأمل کن. اگر دیدی نتیجه و عاقبتش صحیح است، آن را دنبال کن و اگر دیدی عاقبتش گمراهی و تباهی است، از تصمیم خود صرف نظر کن.»
این عبارت به چه مفهومی اشاره دارد؟

۱۱۴- با توجه به متن پاسخ دهید.

«صبح که لیلا از خواب برخاست، احساس گلودرد شدیدی کرد. فهمید سرما خورده است. دیشب هوا سرد بوده و لیلا می‌دانست که باید پنجره اتاق را ببندد، اما این کار را نکرد. نتوانست به مدرسه برود. تصمیم گرفت در خانه بماند و استراحت کند.»

هر یک از عبارات زیر کدام ویژگی کنش را نشان می‌دهد؟

لیلا تصمیم گرفت به مدرسه نرود. (.....)

لیلا می‌دانست باید پنجره را ببندد، اما این کار را نکرد. (.....)

مدرسه‌نرفتن لیلا چه پیامدی داشت؟ (.....)

پیامد مدرسه‌نرفتن لیلا کدام یک انواع پیامدهاست؟ نام ببرید و ۲ ویژگی آن را بگویید.

۱۱۵- از لقمان حکیم پرسیدند، حکمت از که آموختی؟ گفت از نابینایان که تا جای نبینند پای ننهند!

این سخن سعدی به چه چیزی در مورد کنش اشاره دارد؟ توضیح دهید.

۱۱۶- با توجه به متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید.

«دانش‌آموزی پس از برگشت از مدرسه، ابتدا استراحت می‌کند و بعد تکالیف درسی خود را انجام می‌دهد، سپس از جای خود بلند می‌شود و پنجره اتاق را باز می‌کند تا هوای تازه را استشراق کند. او کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند و در پی آن، اولاً به سؤالات امتحانی پاسخ می‌دهد، ثانیاً استاد متناسب با تلاش دانش‌آموز به او نمره می‌دهد.»

چه نوع کنش‌هایی انجام گرفته است؟ نوع پیامدهای کنش را مشخص کنید.

۱۱۷- با توجه به داستان زیر، برای هر کدام از مفاهیم خواسته‌شده، یک نمونه پیدا کنید و به جدول انتقال دهید.

«هنگامی که دبیر در حال تدریس بخش آثار و پیامدهای درس یک جامعه‌شناسی دهم بود، ناگهان یکی از بچه‌ها شروع به آوازخواندن کرد. دبیر که بسیار صبور بود، بدون توجه به عمل دانش‌آموز درس خود را ادامه داد. این رفتار دبیر باعث شرمندگی دانش‌آموز شده و از آن به بعد همیشه به توضیحات دبیر توجه می‌کرد. علاوه بر این همین رفتار دبیر باعث شده که آن دانش‌آموز در امتحان‌های خردادماه نمره قبولی از سایر دبیران بگیرد و از طرفی هم خانواده شاگرد از این قضیه بسیار خوشحال بودند و هم مورد تحسین عوامل مدرسه قرار گرفته است.»

کنش	پیامد ارادی وابسته به کنشگر	پیامد ارادی وابسته به دیگری	پیامد غیرارادی
.....			
.....			

درس

۱

کنش‌های ما

مقدمه

تمامی مخلوقات - از جمله انسان - در جهان کاری انجام می‌دهند. برای مثال، ماه به دور زمین می‌چرخد، آب در جویبار روان است؛ و ما انسان‌ها نیز رفتارهایی مانند پیاده‌روی، درس خواندن و ... را انجام می‌دهیم. بیت مرتبط: هر ذره که هست اگر غباری است / در پردهٔ مملکت به کاری است

برای فعالیتهای انسان، اسم‌های گوناگونی مانند کار، عمل، فعل، رفتار، کردار و کنش وجود دارد.

برای انجام‌دهندگان این فعالیت‌ها اسامی مختلفی مانند کارگر، کارمند، کارگزار، کارفرما و عامل به کار می‌رود.

به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، **کنش** می‌گویند.

به انجام‌دهندهٔ کنش، **کنشگر** می‌گویند.

فعالیت‌های انسان

کنش‌های انسان دارای ویژگی‌هایی است که فعالیت او را از فعالیت سایر مخلوقات متمایز می‌کند. به عبارت دیگر ویژگی‌های کنش انسان، **عامل تمایز رفتار او با رفتار سایر مخلوقات** است.

ویژگی‌های کنش انسان‌ها

کنش، آگاهانه است؛ یعنی وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آن انجام نمی‌شود.

۱- آگاهانه بودن کنش تا آگاهی نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد؛ اما کنش انسان، همیشه براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد.

۱) سخن گفتن یک کنش است. اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات و معانی آن‌ها از دست بدهیم، از گفتار بازمی‌مانیم. از این رو فردی که از واژگان و دستور یک زبان آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید.

۲) وقتی برای اولین بار می‌خواهید از یک کالای پیچیده مانند تلفن همراه استفاده کنید، به دفترچهٔ راهنمای آن مراجعه می‌کنید. این موضوع نشان‌دهندهٔ نیازمندی کنش انسانی به آگاهی است.

۱- آگاهانه بودن کنش

مثال

۲- ارادی بودن کنش

کنش به ارادهٔ انسان وابسته است؛ یعنی تا خواست و ارادهٔ انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود.

برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، ارادهٔ انسان نیز ضروری است؛ زیرا ممکن است فردی از کاری آگاه باشد اما تصمیم به انجام آن نگیرد.

مثال: ممکن است فردی نسبت به مضرات سیگار آگاه باشد، اما تصمیم به ترک آن نگیرد.

کنش‌ها ممکن است با اشتیاق، یا با اکراه، یا حتی از روی اضطراب و بنا به ضرورتی انجام شوند؛ اما در هر حال ارادی‌اند. حتی فردی که از خطر می‌گریزد، با ارادهٔ خود این کنش را انجام می‌دهد، چرا که او می‌توانست بماند و با خطر روبه‌رو شود.

فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، گردش خون، بسته‌شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر و ...، **کنش محسوب نمی‌شوند**؛ زیرا از جمله فعالیت‌های ارادی نیستند.

مثال: قرارگرفتن بر سر دوراهی در انجام کاری، نشانگر ارادی بودن کنش انسان است.

کنش هدفدار است. پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید؛ زیرا انسان، فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد.

انسان‌ها در انجام کنش، هدف خاصی را دنبال می‌کنند؛ اما ممکن است همیشه به آن هدف نرسند.

انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان، هدف‌های یکسانی ندارند.

مثال: فردی که پنجرهٔ اتاق را باز می‌کند، احتمالاً می‌خواهد هوای اتاق عوض شود. بنابراین کنش او، هدفدار است.

۳- هدفدار بودن کنش

کنش انسان‌ها معنادار است و آدمیان با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند.

معنادار بودن کنش، نتیجهٔ وجود سه ویژگی دیگر کنش است.

۴- معنادار بودن کنش آگاهانه، ارادی و هدفدار بودن کنش ۱) وقتی دانش‌آموزی در کلاس، دستش را بالا می‌آورد، این کار را آگاهانه، ارادی و هدفدار انجام می‌دهد و معنای آن، اجازه‌خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب بدهد که معنای کنش او را بیابد.

۲) بوق‌زدن راننده، یک کنش است. این کنش می‌تواند معنای مختلفی داشته باشد، از جمله: سلام‌کردن، ادای احترام و اعتراض.

مثال

آثار و پیامدهای کنش انسان‌ها

هر کنشی، آثار و پیامدهایی دارد. آثار و پیامدهای کنش انسان، به دو دستهٔ پیامدهای ارادی و پیامدهای غیرارادی تقسیم می‌شوند.

پیامدهای ارادی
(غیرطبیعی)

- به اراده انسان‌ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است.
- خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.
- احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام شوند یا انجام نشوند.
- اگر فرد آن‌ها را اراده کند، انجام می‌شوند و اگر آن‌ها را نخواهد و اراده نکند، انجام نمی‌گیرند.

مثال

- ۱) دانشجویی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند (کنش) و در پی آن، اولاً به سؤالات امتحانی پاسخ می‌دهد (پیامد ارادی وابسته به اراده خود کنشگر)؛ ثانیاً استاد به او نمره می‌دهد (پیامد ارادی وابسته به اراده دیگر افراد).
- ۲) فردی سلام می‌کند (کنش) و دیگری به او پاسخ می‌دهد (پیامد ارادی به اراده دیگر افراد).

پیامدهای غیرارادی
(طبیعی)

- به اراده انسان‌ها بستگی ندارند.
 - کنش نیستند که لازم باشند کنشگری آن‌ها را انجام دهد؛ بلکه نتیجه طبیعی کنش‌اند.
 - قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند.
- ۱) وقتی پنجره را باز می‌کنید (کنش)، هوای کلاس عوض می‌شود (پیامد غیرارادی کنش).
 - ۲) فردی که وضو می‌گیرد (کنش)، دست و صورتش پاکیزه می‌شود (پیامد غیرارادی کنش).
 - ۳) وضو (کنش) سه اثر دارد: نظافت جسم، نشاط روح و تقرب و نزدیکی به خداوند متعال (پیامدهای غیرارادی کنش).

نکات ۱

معمولاً انسان‌ها کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها، به دلیل پیامدهای نامطلوبشان، خودداری می‌کنند.

۲) موارد زیر نشان‌دهنده این موضوع است که انسان‌ها باید پیش از انجام کنش، به آثار و پیامدهای آن توجه کنند:

- الف) آیه ۳۸ سوره مدثر: «آدمی در گرو عمل خویش است.»
- ب) بیت مرتبط: «آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز / بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز»
- پ) حدیث پیامبر ﷺ: «هرگاه تصمیم به کاری گرفتی، اول در نتیجه و عاقبت آن تأمل کن ...»

پاسخ سؤالات درس ۱

۱. نادرست؛ فعالیت انسان برخلاف سایر مخلوقات کنش محسوب می‌شود.
۲. نادرست؛ فردی سلام می‌کند پاسخ‌دادن یا پاسخ‌ندادن او پیامد ارادی کنش او محسوب می‌شود. که اولی به اراده خودش و دومی به اراده پاسخ‌دهنده مرتبط می‌شود.
۳. نادرست؛ ورزشکار حرفه‌ای شدن پیامد ارادی ورزش کردن است که وابسته به خود کنش‌گر است.
۴. نادرست؛ کنش انسان برخلاف (یا متمایز از) سایر مخلوقات معنادار است.

۵. درست

۶. نادرست؛ حتی اگر انسان از روی اکراه یا اضطراب کاری انجام دهد، با اراده خود، کنش را انجام داده است.

۷. درست

۸. درست

۹. نادرست؛ کارهایی که انسان از روی اضطراب و بنا به ضرورت انجام می‌دهد، کنش محسوب می‌شود، اما فردی که از خطر می‌گریزد با اراده خودش این کنش را انجام داده است.

۱۰. نادرست؛ بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، به دلیل غیرارادی بودن، کنش محسوب نمی‌شود.

۱۱. نادرست؛ پیامدهای غیرارادی (طبیعی) کنش، قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند.

۱۲. درست

۱۳. نادرست؛ ارادی هستند.

۱۴. نادرست؛ وابسته به اراده خود کنشگر است.

۱۵. درست

۱۶. درست

۱۷. نادرست؛ افراد در همه موارد به آگاهی موجود در کنش‌هایشان توجه ندارند و از آن باخبر نیستند.

۱۸. نادرست؛ نشانگر آگاهانه بودن کنش است.

۱۹. نادرست؛ کنش انسان همواره براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد.

۲۰. نادرست؛ انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان هدف‌های یکسانی ندارند.

۲۱. درست

۲۲. نادرست؛ معمولاً انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

۲۳. نادرست؛ پیامد ارادی وابسته به اراده خود کنشگر است.

۲۴. نادرست؛ پاکیزگی دست و صورت بعد از وضو، پیامد غیرارادی کنش است.

۲۵. نادرست؛ نمره منفی دادن معلم به توضیح شفاهی دانش‌آموز در کلاس درس، وابسته به اراده معلم است.

۲۶. معنای

۲۷. ارادی

۲۸. معنادار

۲۹. ارادی‌اند

۳۰. ارادی

۳۱. قطعی - احتمالی

۳۲. کنش - کنشگر

۳۳. آگاهی

۳۴. اراده

۳۵. غیرارادی بودن

۳۶. ارادی - اراده دیگری

۳۷. غیرارادی یا طبیعی

۳۸. قطعی

۳۹. ارادی

۴۰. (محسوب) نمی‌شود

۴۱. (محسوب) می‌شود

۴۲. گزینه «۳»

۴۳. گزینه «۲»

۴۴. گزینه «۳»

۴۵. گزینه «۳»؛ پرسش «چرا چنین کار را کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید، زیرا انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد.

۴۶. گزینه «۲»؛ برخی آسیب‌های جسمانی و روانی، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است. گزینه (۱) رد می‌شود، چون کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد. گزینه (۳) رد می‌شود، چون انسان کنش را با هدف خاصی انجام می‌دهد، اگرچه ممکن است همیشه به

آن هدف نرسد. گزینه (۴) رد می‌شود، چون پاکیزگی دست و صورت پیامد غیرارادی یا طبیعی کنش وضوگرفتن است.

۴۷. گزینه «۴» ۴۸. گزینه «۱»

۴۹. گزینه «۳» ۵۰. گزینه «۴»

۵۱. گزینه «۳» سایر گزینه‌ها، به دلیل غیرارادی بودن، کنش محسوب نمی‌شود.

۵۲. گزینه «۱»

۵۳. گزینه «۴» رد سایر گزینه‌ها:

نادرستی گزینه (۱): پیامدهای ارادی کنش، احتمالی‌اند و پیامدهای غیرارادی کنش، قطعی‌اند. نادرستی گزینه (۲): پیامدهای ارادی، کنش محسوب می‌شوند و پیامدهای غیرارادی، نتیجه طبیعی کنش‌اند. نادرستی گزینه (۳): پیامد غیرارادی کنش است.

۵۴. گزینه «۳»

۵۵. گزینه «۲»

۵۶. گزینه «۳»

۵۷. گزینه «۳»: خون در رگ‌های انسان جریان دارد. در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، کنش و به انجام‌دهنده آن کنشگر می‌گویند. رد گزینه (۱): بازکردن در و پنجره برای تهویه هوا یک کنش انسانی است. رد گزینه (۲): دانش‌آموزی که مطالب درسی را در ذهنش مرور می‌کند، یک کنش انسانی انجام داده است. رد گزینه (۴): کشاورز به کشت و زرع می‌پردازد، یک کنش انسانی است.

۵۸. گزینه «۲»: کنش هدفدار است. پرسش «چرا چنین کاری را کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید، زیرا انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد.

۵۹. گزینه «۲»: بسته‌شدن ناخودآگاه چشم، کنش محسوب نمی‌شود؛ زیرا ارادی نیست.

۶۰. گزینه «۳» رد سایر گزینه‌ها: گزینه‌های (۱) و (۲): بیانگر پیامدهای غیرارادی کنش‌اند. گزینه (۳): پیامدهای ارادی، گاه به اراده خود فرد و گاه به اراده دیگری وابسته است.

۶۱. الف) پیامد ارادی / ب) پیامد غیرارادی

۶۲. ارادی وابسته به اراده دیگری

۶۳. بله، زیرا با اراده خود این کنش را انجام داده است.

۶۴. ارادی بودن

۶۵. رضایت درونی، احساس آرامش، در امان ماندن از برخی آسیب‌های اجتماعی و ...

۶۶. در صورتی که معنای کنش او را بیابند.

۶۷. پیامدهای نامطلوب کنش‌ها

۶۸. پیامدهای ارادی

۶۹. ارادی بودن

۷۰. الف) مورد تحسین دیگران قرارگرفتن / ب) نشاط روح

۷۱. پیامدهای ارادی ۷۲. هدفداربودن

۷۳. معناداربودن

۷۴. کار، عمل، رفتار، کردار و کنش

۷۵. کارگر، کارمند، کارگزار، کارفرما و عامل

۷۶. پیامدهای نامطلوب برخی کنش‌ها

۷۷. انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها، به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

۷۸. الف) کنش انسانی / ب) کنش انسانی نیست، بلکه فعالیت فیزیولوژیک بدن است.

۷۹. الف) هدفداربودن / ب) معناداربودن

۸۰. الف) ارادی / ب) غیرارادی

۸۱. چون با آگاهی و اراده انجام نمی‌شود.

۸۲. ویژگی‌های کنش انسان

۸۳. زیرا ممکن است فردی از کاری آگاه باشد، اما تصمیم به انجام آن نگیرد.

۸۴. خیر؛ زیرا ارادی نیستند.

۸۵. سلام کردن - شادی کردن

۸۶. الف) هدفداربودن / ب) معناداربودن

۸۷. کمک می‌کند در انجام کنش‌ها تصمیم درستی داشته باشیم یا در بهتر زندگی کردن به ما کمک می‌کند.

۸۸. هدفداربودن

۸۹. الف) برخی از پیامدهای کنش به اراده انسان‌ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته‌اند. به همین دلیل به آن‌ها پیامدهای ارادی می‌گویند.

ب) بعضی از پیامدهای کنش به اراده انسان وابسته نیستند. به این پیامدها، پیامدهای غیرارادی کنش می‌گویند.

۹۰. پیامد غیرارادی کنش یا پیامد طبیعی کنش

۹۱. تقرب یا نزدیکی به خدا

۹۲. بی‌حجابی - اختلاف خانوادگی - تشویش و اضطراب

۹۳. افزایش تندرستی، افزایش متابولیسم بدن، بهبود تناسب اندام و سلامت روانی و ...

۹۴. انسان باید قبل از انجام کار، به عواقب آن بیندیشد. (پیامدهای کنش)

۹۵. ب) ۹۶. ث) ۹۷. پ) ۹۸. الف)

۹۹. پ) ۱۰۰. الف) ۱۰۱. ث) ۱۰۲. ب)

۱۰۳. پیامدهای ارادی کنش: به اراده افراد انسانی وابسته‌اند. - احتمالی هستند. - خودشان کنش هستند.

پیامدهای غیرارادی کنش: به اراده افراد انسانی وابسته نیستند. - قطعی هستند - نتیجه طبیعی کنش‌اند.

۱۰۴. برخی از پیامدهای کنش به اراده انسان‌ها، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته‌اند، به آن‌ها پیامدهای ارادی می‌گویند. این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

۱۰۵. آگاهانه‌بودن - ارادی‌بودن - هدفداربودن - معناداربودن

۱۰۶. کنش آگاهانه است؛ یعنی کنش وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود. برای مثال، سخن گفتن یک کنش است. اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات و معانی آن‌ها از دست بدهیم، از گفتار بازمی‌مانیم. از این‌رو فردی که از واژگان و دستور یک زبان آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید.

۱۰۷. انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند؛ مثلاً وقتی دانش‌آموزی در کلاس، دستش را بالا می‌آورد، این کار را آگاهانه، ارادی و

کنش انسانی

کنش فردی: کنشی است که بدون توجه و در نظر گرفتن دیگران انجام می‌شود.

کنش اجتماعی: نوعی کنش انسانی است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. در کنش اجتماعی، اراده و آگاهی کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.

مثال: فردی به تنهایی در حال گوش کردن به موسیقی است.

کنش فردی

در این زمان فرد دیگری وارد اتاق می‌شود و با هم موسیقی گوش می‌کنند.

کنش اجتماعی

کنش اجتماعی: با توجه به دیگران انجام می‌شود، نه لزوماً حضور دیگران. به عبارت دیگر، ملاک تبدیل کنش فردی به کنش اجتماعی، توجه به دیگران است، نه حضور آن‌ها.

نتایج این نکته

۱) کنش اجتماعی فقط در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد، بلکه بدون حضور فیزیکی دیگران هم انجام می‌شود.

مثال: رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین‌های مخفی (بدون حضور دیگران)، نیز یک کنش اجتماعی است.

۲) کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آن‌ها انجام می‌گیرند، کنش فردی‌اند.

مثال: فردی که در کلاس درس حضور دارد ولی بی‌توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند، کنشی فردی انجام داده است.

بیت مرتبط: هرگز وجود حاضر و غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگر است

جمع‌بندی

برخی کنش‌ها در حضور دیگران انجام نمی‌شوند اما اجتماعی‌اند. در مقابل، برخی کنش‌ها با این‌که در حضور دیگران انجام می‌شوند، فردی هستند.

کنش اجتماعی ناظر به دیگران است. دیگران، یعنی کسانی که کنشگران با توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند، متفاوت‌اند.

کنش‌های ما در ارتباط با خودمان، خلقت (طبیعت و ماوراء طبیعت) و خداوند متعال، کنش اجتماعی محسوب نمی‌شوند.

پدیده‌های اجتماعی

به کنش اجتماعی و پیامدهای آن پدیده اجتماعی می‌گویند. بانک، مسجد، مدرسه، خانواده و ... نمونه‌هایی از پدیده‌های اجتماعی هستند.

کنش اجتماعی خردترین (کوچک‌ترین) پدیده اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن هستند.

ویژگی‌های پدیده‌های اجتماعی

پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند. از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند.

هدفدار انجام می‌دهد و معنای آن اجازه‌خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب بدهد که معنای کنش او را بیابد.

۱۰۸. کنش ارادی است؛ کنش وابسته به اراده انسان است، یعنی تا خواست انسان نباشد، کنشی انجام نمی‌شود. پس، برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، اراده انسان نیز ضروری است؛ زیرا ممکن است فردی از کاری آگاه باشد اما تصمیم به انجام آن نگیرد.

۱۰۹. خیر؛ همه پیامدهای کنش این‌گونه نیستند؛ یعنی برخی از پیامدهای کنش، به اراده انسان بستگی ندارد. به این پیامدها، پیامدهای غیرارادی می‌گویند. این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را انجام دهد؛ بلکه نتیجه طبیعی کنش‌اند.

۱۱۰. الف) ۱) مرور مطالب درسی در ذهن ۲) کشت و زرع / ب) معنادر است.

۱۱۱. الف) آگاهانه / ب) ۱) وقتی برای اولین بار می‌خواهید از کلایی پیچیده مانند دوربین عکاسی یا تلفن همراه استفاده کنید، به دفترچه راهنمای آن مراجعه می‌کنید. ۲) سخن گفتن یک کنش است. اگر ما آگاهی خود را نسبت به کلمات و معانی آن‌ها از دست بدهیم، از گفتار باز می‌مانیم.

۱۱۲. پیامدهای غیرارادی کنش قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند، ولی پیامدهای ارادی کنش احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند. اگر فرد آن‌ها را اراده کند، انجام می‌شوند و اگر آن‌ها را نخواهد و اراده نکند، انجام نمی‌گیرند.

۱۱۳. انسان‌ها کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن‌ها انجام می‌دهند.

۱۱۴. الف) ارادی بودن ب) آگاهانه بودن پ) از دست دادن درس ت) پیامد غیرارادی قطعی است، نتیجه طبیعی کنش است و نیاز به کنشگر دیگری ندارد.

۱۱۵. هر کنشی که ما انجام می‌دهیم، آثار و پیامدی دارد. آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

۱۱۶. الف) ارادی بودن (استراحت کردن و انجام تکالیف)، هدفدار بودن (باز کردن پنجره) ب) پیامد ارادی (نمره دادن استاد - پاسخ دادن به سوالات)

۱۱۷. الف) درس دادن معلم / ب) نمره قبولی دانش‌آموز در امتحانات خرداد / پ) تحسین عوامل مدرسه / ت) خوشحالی خانواده شاگرد

پدیده‌های اجتماعی

درس

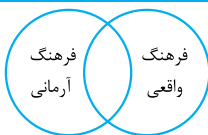
۲

کنش اجتماعی

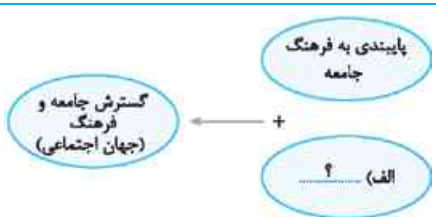
یادآوری به فعالیت‌های آگاهانه، ارادی، هدفدار و معنادار انسان، کنش انسانی می‌گویند.

امتحان نهایی: علوم اجتماعی		رشته: ریاضی فیزیک - علوم تجربی		تاریخ امتحان: خرداد ۱۴۰۳													
ردیف	امتحان شماره ۳	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		مدت امتحان: ۷۵ دقیقه													
نمره																	
۱	درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (الف) پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی نیستند، چون نتیجه کنش‌های انسان می‌باشند. (ب) فرهنگ اساطیری، محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است. (پ) هر جامعه‌ای براساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند. (ت) اگر قدرت، مخالف با ایدئولوژی‌های ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.																
۲	عبارت مناسب را از داخل کمانک () انتخاب کنید. (الف) از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان، در خانواده‌های (چندفرزندی - تک‌فرزندی) کاسته می‌شود. (ب) بخشی از آداب و رسوم ازدواج در میان مردم مناطق مختلف، از مصادیق (فرهنگ عمومی - خرده‌فرهنگ) می‌باشند. (پ) اثر انگشت هر انسان، هویت (اجتماعی - فردی) است. (ت) تنها راه تأثیرگذاران بر اراده دیگران و به خدمت‌گرفتن فعالیت ارادی ایشان، جلب (تبعیت - مشارکت) آن‌هاست.																
۳	سؤالات چهارگزینه‌ای: (الف) سلام نظامی سرباز میهن به بارگاه ملکوتی امام رضا به کدام یک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟ (۱) آگاهانه (۲) ارادی (۳) معنادار (۴) هدف‌دار (ب) جوامع مختلف، شیوه‌های متفاوتی برای زندگی دارند. دلیل تفاوت آن‌ها این است که (۱) فرهنگ آموختنی است. (۲) فرهنگ از راه وراثت به نسل بعد منتقل می‌شود. (۳) فرهنگ پدیده انتسابی است. (۴) در یک جامعه، شیوه زندگی مردم در همه مناطق یکسان است. (پ) کدام گزینه، تأثیر ابعاد هویتی را در عبارت زیر به درستی نشان می‌دهد؟ «هجوم‌شن‌های روان در جنوب شرق ایران، موجب افزایش میزان مهاجرت ساکنین این مناطق شده است.» (۱) نفسانی بر اجتماعی (۲) طبیعی بر نفسانی (۳) اجتماعی بر طبیعی (۴) طبیعی بر اجتماعی (ت) کدام گزینه صحیح است؟ (۱) روایتی از هویت ایرانی بعد از ظهور اسلام را در شاهنامه فردوسی می‌توان دید. (۲) اقوام مختلف ایرانی پیش از اسلام، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی مشترک بودند. (۳) مسلمانان در جنگ‌های صلیبی، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. (۴) در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری است. (ث) بسط و گسترش یک جامعه، از طریق صورت می‌گیرد. (۱) تسلط بر جوامع دیگر (۲) سیاست‌های جمعیتی (۳) گسترش فرهنگ (۴) رشد اقتصاد																
۴	هر یک از عبارت‌های سمت راست، با کدام یک از مفاهیم سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد از مفاهیم اضافی است). <table><tr><th>عبارت‌ها</th><th>مفاهیم</th></tr><tr><td>(الف) جامعه‌ای که به روش تقلیدی عمل می‌کند.</td><td>(۱) علت درونی تحول فرهنگی</td></tr><tr><td>(ب) جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد.</td><td>(۲) خودباختگی فرهنگی</td></tr><tr><td>(پ) کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ</td><td>(۳) علت بیرونی تحول فرهنگی</td></tr><tr><td>(ت) ارتباط جوامع با یکدیگر</td><td>(۴) تحول فرهنگی مثبت</td></tr><tr><td></td><td>(۵) تحول فرهنگی منفی</td></tr></table>					عبارت‌ها	مفاهیم	(الف) جامعه‌ای که به روش تقلیدی عمل می‌کند.	(۱) علت درونی تحول فرهنگی	(ب) جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد.	(۲) خودباختگی فرهنگی	(پ) کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ	(۳) علت بیرونی تحول فرهنگی	(ت) ارتباط جوامع با یکدیگر	(۴) تحول فرهنگی مثبت		(۵) تحول فرهنگی منفی
عبارت‌ها	مفاهیم																
(الف) جامعه‌ای که به روش تقلیدی عمل می‌کند.	(۱) علت درونی تحول فرهنگی																
(ب) جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد.	(۲) خودباختگی فرهنگی																
(پ) کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ	(۳) علت بیرونی تحول فرهنگی																
(ت) ارتباط جوامع با یکدیگر	(۴) تحول فرهنگی مثبت																
	(۵) تحول فرهنگی منفی																

۵	جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (الف) قوانین علمی، قضایای ریاضی و قوانین فلسفی، از راه استدلال شناخته می‌شوند. (ب) نظریه‌پردازان غربی طی قرن بیستم، همهٔ فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند. (پ) جامعه‌شناسان، از سلطه‌ای که به شیوهٔ فرهنگی اعمال می‌شود، به تعبیر می‌کنند. (ت) عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.	۲
۶	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (الف) الزام‌ها و پیامدهای هر جامعه و فرهنگ، به چه صورت ظاهر می‌شوند؟ (ب) وجود نظرات متفاوت دربارهٔ هویت، نشانهٔ چیست؟ (پ) براساس نگاه قرآن، کدام فرهنگ انسان را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا می‌کند؟ (ت) از آثار متفکران ایرانی دههٔ سی شمسی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، <u>دو مورد</u> را بنویسید. (ث) فارابی، جامعه‌ای را که براساس قوانین الهی شکل می‌گیرد، چه می‌نامد؟ (ج) سیاست‌های جمعیتی در چند جهت است؟ نام ببرید.	۳
۷	هر کدام از عبارت‌های زیر، بیانگر کدام روش پیشگیری از کژروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها می‌باشد؟ (الف) تجلیل از ورزشکاران قهرمان ایرانی در مسابقات جهانی پارالمپیک (.....) (ب) پخش پویانمایی در برنامه‌های مختلف تلویزیونی، جهت مصرف بهینهٔ آب و برق (.....) (پ) جریمهٔ رانندگان متخلف، در نتیجهٔ رصد دوربین‌های نظارتی سطح شهر (.....)	۱/۵
۸	هر یک از ویژگی‌های زیر، با کدام نوع نظام سیاسی مرتبط است؟ (الف) حاکمیت دنیوی و این جهانی که هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد. (.....) (ب) قوانین و مقررات، با خواست مردم و مطابق ارادهٔ الهی شکل می‌گیرند. (.....)	۱
۹	با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید. «فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در اتاقی مطالعه می‌کند، حال اگر فرد دیگری وارد اتاق شود، مطالعهٔ او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود. چنین فردی برای رعایت حقوق دیگری باید تا زمانی که او در اتاق حضور دارد، آرام مطالعه کند». (الف) یک نمونه «ارزش اجتماعی» را از متن پیدا کنید و بنویسید. (ب) کدام قسمت متن به «هنجار اجتماعی» اشاره دارد؟	۱
۱۰	با توجه به شکل مقابل، نقش برنامه‌ریزان فرهنگی در جامعه را شرح دهید.	۱
سؤالات تشریحی		
۱۱	پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی را با هم مقایسه کنید. (ذکر یک مورد از هر کدام کافی است).	۱
۱۲	مفهوم تحرک اجتماعی افقی را با ذکر یک مثال توضیح دهید.	۱
۱۳	تغییرات هویتی افراد، تا چه زمانی مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرند؟	۱
۱۴	هویت ایرانی، چگونه بخشی از هویت جهان اسلام شد؟	۱
۱۵	انواع تحریم‌های اقتصادی نفتی و مالی قدرت‌های جهانی علیه کشور ما، به چه دلایلی اتخاذ شده است؟	۱
	جمع نمرات	۲۰
	«موفق باشید»	

امتحان نهایی: علوم اجتماعی		رشته: ریاضی فیزیک - علوم تجربی	تاریخ امتحان: دی ۱۴۰۳	ردیف												
امتحان شماره ۴	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	نمره													
۱	درست و نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید. (الف) کاهش بیش از حد رشد سالانه جمعیت در سال‌های اخیر، بازنگری در سیاست افزایش جمعیت را ضروری ساخت. (ب) خرده‌فرهنگ اقوام و اصناف مختلف درون یک جامعه، اغلب خرده‌فرهنگ موافق است. (پ) سرمایه‌داری، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است. (ت) فعالیت انسان‌ها همانند سایر مخلوقات، کنش محسوب می‌شود.			۱												
۲	کلمه مناسب را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید. (الف) پیامدهای غیرارادی کنش، در مقایسه با پیامدهای ارادی کنش (احتمالی - قطعی) هستند. (ب) از دیدگاه آگوست کنت سهم (گذشتگان - معاصران) در ساختن جامعه و فرهنگ بیشتر است.		۵/۵													
۳	گزینه درست را انتخاب کنید. (الف) عبارت‌های «چرا چنین کاری کردی؟» و «قرار گرفتن بر سر دوراهی» به ترتیب اشاره به کدام ویژگی کنش دارند؟ (۱) معنادار - آگاهانه (۲) هدف‌دار - آگاهانه (۳) هدف‌دار - ارادی (۴) معنادار - ارادی (ب) جامعه خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد، به کدام نوع معانی از خودبیگانگی دچار می‌شود؟ (۱) از خودبیگانگی حقیقی (۲) از خودباختگی فرهنگی (۳) از خودبیگانگی فطری (۴) از خودبیگانگی تاریخی (پ) در خصوص ویژگی هویتی «صبوری» کدام یک از موارد زیر درست می‌باشد؟ (۱) اکتسابی - فردی - متغیر (۲) انتسابی - فردی - متغیر (۳) اکتسابی - اجتماعی - ثابت (۴) انتسابی - اجتماعی - ثابت (ت) قدرت «گاندی و استالین» چه نوع تبعیتی را به همراه داشته است؟ (۱) تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت (۲) تبعیت همراه با مشروعیت حقیقی - تبعیت همراه با مشروعیت دروغین (۳) تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت (۴) تبعیت همراه با مقبولیت اجتماعی - تبعیت همراه با اقتدار		۲													
۴	جاهای خالی را با عبارت‌های مناسب پر کنید. (الف) میزان تغییرات رشد جمعیتی هر کشور از طریق محاسبه میزان در بازه‌های زمانی معین، ارزیابی می‌شود. (ب) مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی، براساس تغییر می‌کند. (پ) جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری‌های یونان و روم، عناصر فرهنگ آن‌ها را اخذ کردند. (ت) وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت روبه‌رو می‌شود، آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند.		۲													
۵	هر یک از عبارت های ستون سمت راست، با کدام یک از مفاهیم ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد از مفاهیم اضافه است). <table><tr><th>عبارات</th><th>مفاهیم</th></tr><tr><td>(الف) در آن، اراده و آگاهی فرد، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.</td><td>(۱) پدیده اجتماعی</td></tr><tr><td>(ب) شیوه‌های معین احوال‌پرسی از دیگران در جوامع مختلف</td><td>(۲) ارزش اجتماعی</td></tr><tr><td>(پ) بانک، خانواده و نمادها نمونه‌هایی از آن هستند.</td><td>(۳) هنجار اجتماعی</td></tr><tr><td>(ت) از جنس هدف و مقصود هستند.</td><td>(۴) کنترل اجتماعی</td></tr><tr><td></td><td>(۵) کنش اجتماعی</td></tr></table>	عبارات	مفاهیم	(الف) در آن، اراده و آگاهی فرد، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.	(۱) پدیده اجتماعی	(ب) شیوه‌های معین احوال‌پرسی از دیگران در جوامع مختلف	(۲) ارزش اجتماعی	(پ) بانک، خانواده و نمادها نمونه‌هایی از آن هستند.	(۳) هنجار اجتماعی	(ت) از جنس هدف و مقصود هستند.	(۴) کنترل اجتماعی		(۵) کنش اجتماعی		۱	
عبارات	مفاهیم															
(الف) در آن، اراده و آگاهی فرد، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.	(۱) پدیده اجتماعی															
(ب) شیوه‌های معین احوال‌پرسی از دیگران در جوامع مختلف	(۲) ارزش اجتماعی															
(پ) بانک، خانواده و نمادها نمونه‌هایی از آن هستند.	(۳) هنجار اجتماعی															
(ت) از جنس هدف و مقصود هستند.	(۴) کنترل اجتماعی															
	(۵) کنش اجتماعی															

۶	هر کدام از عبارت‌های زیر، اشاره به کدام نوع فرهنگ دارد؟ (الف) محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است: (ب) همه ظرفیت‌ها و استعداد‌های انسان را در خدمت دنیا به کار می‌گیرد:	۰/۵								
۷	هر کدام از موارد زیر، تأثیر کدام بُعد هویتی بر دیگری را نشان می‌دهد؟ (الف) بیشتر بیماری‌های گوارشی، ناشی از استرس و اضطراب بالاست: (ب) جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی از اخلاقیات است:	۱								
۸	با توجه به عبارت‌های داده‌شده، مواجهه فرهنگ جوامع اسلامی با فرهنگ مهاجمان چگونه بوده است؟ (الف) در جنگ‌های صلیبی: (ب) در مواجهه با فرهنگ جدید غرب:	۱								
۹	با توجه به اطلاعات داده‌شده، شکل را کامل کنید. (الف) 	۰/۵								
۱۰	با توجه به متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید. کشاورزی سه فرزند به نام‌های محمد، مریم و علی دارد؛ محمد با تلاش و پشتکار خود پزشک می‌شود. مریم به همراه سارا؛ همکلاسی قدیمی‌اش، که هر دو کارشناسان حقوقی بوده‌اند، از اداره خود منتقل و در شهر دیگری شغل قبلی خود را ادامه می‌دهند. علی نیز به دلیل کمک به خانواده، کنار پدر می‌ماند و کار او را ادامه می‌دهد. (الف) محمد چه نوع تحرک اجتماعی را تجربه کرده است؟ (ب) با توجه به متن بالا، یک نمونه تحرک اجتماعی درون نسلی افقی بنویسید.	۱								
۱۱	با توجه به دسته‌بندی نظام‌های سیاسی از دیدگاه ارسطو، جدول زیر را کامل کنید. <table><tr><th>تعداد حاکمان</th><th>روش حکومت</th><th>الف)</th><th>ب)</th></tr><tr><td>اکثریت</td><td>جمهوری</td><td>دموکراسی</td><td></td></tr></table>	تعداد حاکمان	روش حکومت	الف)	ب)	اکثریت	جمهوری	دموکراسی		۱
تعداد حاکمان	روش حکومت	الف)	ب)							
اکثریت	جمهوری	دموکراسی								
۱۲	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (الف) «مورد تشویق قرارگرفتن» کدام نوع از پیامدهای ارادی کنش «ورزش کردن» را نشان می‌دهد؟ (ب) تغییرات اساسی در لایه‌های عمیق فرهنگ، چه پیامدی به دنبال دارد؟ (پ) در کدام نوع از جوامع، هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده می‌گیرند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند؟ (ت) متفکران ایرانی دهه سی شمسی به بعد، با چه هدفی کتاب‌هایی نظیر «غرب‌زدگی» و «فطرت» را تدوین کردند؟	۲								
به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید										
۱۳	علوم اجتماعی و علوم تجربی را از نظر «توان داوری درباره حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها» با هم مقایسه کنید.	۱								
۱۴	هر جامعه‌ای برای پیشگیری از کژروی‌های اجتماعی و کنترل آن‌ها، چگونه از «تبلیغ و اقناع» و «تنبیه و مجازات» استفاده می‌کند؟	۱								
۱۵	نظام سیاسی «لیبرال دموکراسی» و «جمهوری اسلامی» با چه فرهنگ‌هایی سازگار هستند؟	۱								
۱۶	در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی چگونه است؟ توضیح دهید.	۱								
۱۷	اقتصاد تک‌محصولی (متکی به نفت) چه مشکلاتی را برای کشور ما به دنبال داشته است؟ (ذکر دو مورد کافی است).	۱								
۱۸	چه شکلی از ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت را فراهم می‌آورد؟	۱/۵								
۲۰	جمع نمرات	۲۰								
«موفق باشید»										

ردیف	امتحان شماره ۵	رشته: ریاضی فیزیک - علوم تجربی	تاریخ امتحان: خرداد ۱۴۰۴	نمره
۱	درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (الف) چندفرزندی‌بودن اغلب خانواده‌ها، زمینه پویایی و بالندگی جامعه را فراهم می‌کند. (ب) آگوست کنت معتقد است که سهم زندگان در ساختن جامعه بیشتر از سهم مردگان است. (پ) در نگاه اسلامی، اغلب ارزش‌های اجتماعی، تفسیر و سیرت دنیوی دارند. (ت) تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.			۱
۲	کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک () انتخاب کنید. (الف) فردی که در حضور دیگران در ذهن خود دریایی موج را تخیل می‌کند، کنشی (فردی - اجتماعی) انجام داده است. (ب) مبادله معانی پیچیده با هم‌زبانان از (محدودیت‌های - فرصت‌های) زبان محسوب می‌شود. (پ) اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین، (سیاست - اقتدار) است. (ت) کشورهای سلطه‌گر غرب، پاشنه آشیل ایران اسلامی را (فرهنگ - اقتصاد) می‌دانند.			۱
۳	گزینه صحیح را انتخاب کنید و شماره آن را در پاسخ‌برگ بنویسید. (الف) «پاکیزه‌شدن صورت» و «پاسخ سلام» به ترتیب چه نوع پیامدهایی برای کنش‌های وضوگرفتن و سلام‌کردن هستند؟ (۱) ارادی وابسته به کنشگر - غیرارادی (۳) غیرارادی - ارادی وابسته به دیگری (ب) کدام مورد از فواید علوم طبیعی نیست؟ (۱) شناخت طبیعت و قوانین آن (۳) رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت (پ) کدام ویژگی هویتی «اکتسابی، فردی و متغیر» است؟ (۱) ایرانی (۳) فرزند (ت) استفاده نادرست از سرمایه‌های نفتی چه پیامدی دارد؟ (۱) ایجاد اقتصاد وابسته (۳) شکل‌گیری تولید ملی مقاوم	(۲) ارادی وابسته به دیگری - غیرارادی (۴) غیرارادی - ارادی وابسته به کنشگر (۲) نشان‌دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی (۴) پیش‌بینی حوادث طبیعی برای تسلط بر طبیعت (۲) دانش‌آموز (۴) وقت‌شناس (۲) تأمین رفاه اقتصادی به کمک کسب و کار (۴) به ارمغان آوردن احساس رفاه در بلندمدت		۲
۴	هر یک از نمونه‌ها در ستون سمت راست با کدام پیامد در ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است). نمونه ارتباط جوامع (الف) مواجهه جوامع اسلامی با امپراتوری‌های یونان و روم (ب) رویارویی جوامع غربی با جوامع اسلامی طی جنگ‌های صلیبی (پ) ارتباط ایران باستان و مصر باستان با جوامع اسلامی (ت) رویارویی جوامع غیرغربی با جهان غرب جدید پیامد ارتباط جوامع با یکدیگر ۱- تحول فرهنگی، بدون ملحق‌شدن به جامعه مقابل ۲- گسترش و پیشرفت جامعه ۳- ازخودبیگانگی حقیقی ۴- تحول فرهنگی و ملحق‌شدن به جامعه مقابل ۵- خودباختگی فرهنگی			۱
۵	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید. (الف) دیگران در صورتی می‌توانند به کنشگر پاسخ مناسب بدهند که کنش او را بیابند. (ب) جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ خود وارد می‌کنند. (پ) انسان‌نگامی می‌تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد که به انسان و جهان نگاهی داشته باشد. (ت) ایران اسلامی، آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های تعقیب می‌کند.			۲

۶	به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) به چه علت پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید؟ ب) تغییرات اساسی در لایه‌های عمیق فرهنگ چه پیامدی دارد؟ پ) کدام علوم می‌توانند دربارهٔ حق یا باطل بودن فرهنگ‌های مختلف داوری کنند؟ ت) چرا جامعه، عقاید، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد؟ ث) فارسی به چه دلیل به عنوان زبان دوم جهان اسلام گسترش یافت؟ ج) بیشتر بودن حاملان و عاملان یک فرهنگ چه نتیجه‌ای دارد؟	۳
۷	هر عبارت دربارهٔ چه مفهومی است؟ الف) خرده‌فرهنگ گروه‌هایی که انحراف اجتماعی دارند: (.....) ب) تدابیر و راه‌حل‌هایی که نظام سیاسی با همراهی مردم برای حل مشکل جمعیت اجرا می‌کند: (.....)	۱
۸	هر یک از عبارت‌های زیر تأثیر کدام ابعاد هویت بر یکدیگر را نشان می‌دهد؟ الف) برخی رهبران بزرگ تاریخی، بخشی از قدرت خود در جامعه را مرهون بلندی قامت خود بوده‌اند: (.....) ب) ایرانی‌ها مهمان‌نواز، ظلم‌ستیز و عدالت‌طلب هستند: (.....)	۱
۹	هر یک از مثال‌های زیر به کدام یک از انواع تحرک اجتماعی اشاره دارد؟ الف) مدیری که از مدیریت عزل شده و یک کارمند عادی است: (.....) ب) کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل شده است: (.....)	۱
۱۰	هر عبارت دربارهٔ کدام نظام سیاسی از نظر ارسطو است؟ الف) حاکمیت اکثریت بر مدار خواسته‌های آن‌ها: (.....) ب) حکومتی که در آن اکثریت براساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند: (.....)	۱
۱۱	با توجه به متن به سؤال‌های زیر پاسخ دهید. «بعد از رویارویی جوامع اسلامی با جوامع غربی، تصویری که شرق‌شناسان و تاریخ‌نگاران غربی از هویت جوامع اسلامی القا می‌کردند، در بین جوامع اسلامی و از جمله در جامعهٔ ایران رواج پیدا کرد. در دیدگاه مستشرقان هویت فرهنگی جوامع اسلامی، دنیوی است و در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود. متفکران ایرانی از دههٔ سی شمسی به بعد، با نگاهی انتقادی به این مسئله، کتاب‌های متعددی تدوین کردند که غرب‌زدگی و خدمات متقابل اسلام و ایران از جملهٔ آن‌هاست.» الف) رواج تصویری که مستشرقان از هویت فرهنگی جوامع اسلامی القا می‌کردند، چه اثری بر امت و ملت اسلامی دارد؟ ب) متفکران ایرانی کتاب‌های غرب‌زدگی و خدمات متقابل اسلام و ایران را در نقد چه مسائلی تدوین کردند؟	۱
۱۲	به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید. پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی را براساس معیار «نقش انسان در پیدایش آن‌ها» با یکدیگر مقایسه کنید.	۱
۱۳	جامعه به چه کسانی پاداش می‌دهد و چه کسانی را مجازات می‌کند؟	۱
۱۴	چه راهی برای ارزیابی تحولات فرهنگی وجود دارد؟	۱
۱۵	نظریه‌پردازان غربی دربارهٔ سرنوشت فرهنگ‌ها چه نظری داشتند و انقلاب اسلامی چه تأثیری بر آنان گذاشت؟	۱
۱۶	در چه صورت قدرت هم مشروعیت حقیقی و هم مقبولیت اجتماعی دارد؟	۱
	«موفق باشید» جمع نمرات	۲۰

پاسخ امتحان شماره (۱)

۱. الف) نادرست (۵/۵)؛ کنش انسان همواره براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد.
ب) نادرست (۵/۵)؛ جامعه را می‌توان به منزله سخت‌افزار و فرهنگ را می‌توان به منزله نرم‌افزار جهان اجتماعی در نظر گرفت.
ج) درست (۵/۵)
د) درست (۵/۵)
ه) نادرست (۵/۵)؛ نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم دنیوی شدن را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌پنداشتند.
و) درست (۵/۵)
۲. الف) سالمندی جمعیت (۵/۵)؛ جهان اجتماعی (۵/۵)؛ ایمان (۵/۵)؛ د) تحولات هویتی (۵/۵)؛ بیداری اسلامی (۵/۵)؛ و) قانون اساسی (۵/۵)
۳. الف) گزینه «۲» (۵/۵)؛ ب) گزینه «۱» (۵/۵)
ج) گزینه «۱» (۵/۵)
د) گزینه «۲» (۵/۵)
- د) گزینه «۲» (۵/۵)؛ اقوام مختلف ایرانی قبل از اسلام هویت‌های قومی متفاوتی داشتند، نه هویت‌های اجتماعی.
۴. الف) انسان باید پیش از انجام کنش، به پیامدهای آن بیندیشد. (۵/۵)
ب) ۱) ارزش (۲/۲۵) ۲) هنجار (۵/۲۵)
ج) نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب و ارزش‌های آن (۵/۵)
د) علم، ایمان، تقوا، هنر، مهارت و احترام (۵/۵)
ه) کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آن‌ها انجام می‌شوند، فردی هستند. (۵/۵)
و) در صورتی که نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند. (۵/۵)
ز) کاهش بیش از حد و کم‌سابقه رشد سالانه جمعیت در سال‌های اخیر (۵/۵)
۵. الف) ۳ (۵/۲۵)؛ ب) ۴ (۵/۲۵)؛ ج) ۱ (۵/۲۵)؛ د) ۲ (۵/۲۵)
۶. الف) لیبرالیسم (۵/۵)؛ ب) جمهوری (۵/۵)
۷. تبلیغ و اقناع: می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.
تشویق و پاداش: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد.
تنبیه و مجازات: کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند. (ذکر دو مورد کافی است). (هر مورد ۵/۷۵) و مجموعاً (۱/۱۵)
۸. تا زمانی که تغییرات هویتی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی پذیرفته‌شده در جامعه اتفاق بیفتد و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشد، مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرد. (۵/۵)؛ مثال: فردی که با تلاش و پشتکار، موقعیت اجتماعی خود و دیگران را ارتقا می‌بخشد، از طرف جامعه تأیید و تشویق می‌شود. (۵/۵)
۹. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند (۵/۲۵). به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند (۵/۲۵) و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید (۵/۲۵) و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد. (۵/۲۵)
۱۰. نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تأمین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی، مقبولیت دارد (۵/۵)، اما اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را کاهش می‌دهد. (۵/۵)
۱۱. کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گستره فرهنگ آن منجر می‌شود. (۵/۵) و امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد. (۵/۵) از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

پاسخ امتحان شماره (۲): خرداد ۱۴۰۲

۱. الف) نادرست (۵/۵)؛ فعالیت سایر مخلوقات معنادار نیست.
ب) نادرست (۵/۵)؛ لایه‌های عمیق کم‌تر در معرض تغییر قرار می‌گیرند.
ج) درست (۵/۵)
د) نادرست (۵/۵)؛ تحرک اجتماعی صورت سؤال، از نوع صعودی میان‌نسلی است.
ه) درست (۵/۵)؛ و) درست (۵/۵)
۲. الف) کنش اجتماعی (۵/۵)؛ ب) فرصت‌ها و محدودیت‌هایی (۵/۵)؛ ج) موقعیت اجتماعی (۵/۵)؛ د) ارتباط (یا مواجهه) (۵/۵)؛ ه) تقلیدی به فرهنگ غرب (۵/۵)؛ و) سرمایه‌داری (۵/۵)
۳. الف) گزینه «۴» (۵/۵)؛ حق و باطل بودن پدیده‌ها به تمایلات افراد وابسته نیست.
ب) گزینه «۱» (۵/۵)؛ ج) گزینه «۲» (۵/۵)
د) گزینه «۲» (۵/۵)
۴. الف) رضایت درونی، احساس آرامش، در امان ماندن از برخی آسیب‌های اجتماعی و یا هر مثال صحیح دیگر. (۵/۵)
ب) بله، زیرا کنش اجتماعی او ناظر به دیگران (معلم) است. (۵/۵)
ج) فردگرایی، فرصت‌طلبی، انضباط، تجمل‌گرایی، تبرج، رفاه‌طلبی، مال‌اندوزی و ... (ذکر دو مورد کافی است). (هر مورد ۵/۲۵) و مجموعاً (۵/۵)
د) به تناسب عقاید و ارزش‌های خود (۵/۵)
ه) وقتی که به انسان و جهان نگاهی توحیدی داشته باشد. (۵/۵)
و) تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آن‌ها (۵/۵)
ز) جمعیت مناسب (۵/۵)؛ (اگر به گسترش فرهنگ اسلام اشاره شده باشد، نصف نمره لحاظ گردد).
۵. الف) ۴ (۵/۲۵)؛ ب) ۳ (۵/۲۵)؛ ج) ۱ (۵/۲۵)؛ د) ۲ (۵/۲۵)
۶. الف) لیبرالیسم (۵/۵)؛ ب) جمهوری (۵/۵)
۷. تبلیغ و اقناع: می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند.
تشویق و پاداش: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد.
تنبیه و مجازات: کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند. (ذکر دو مورد کافی است). (هر مورد ۵/۷۵) و مجموعاً (۱/۱۵)
۸. تا زمانی که تغییرات هویتی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی پذیرفته‌شده در جامعه اتفاق بیفتد و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشد، مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرد. (۵/۵)؛ مثال: فردی که با تلاش و پشتکار، موقعیت اجتماعی خود و دیگران را ارتقا می‌بخشد، از طرف جامعه تأیید و تشویق می‌شود. (۵/۵)
۹. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند (۵/۲۵). به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند (۵/۲۵) و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید (۵/۲۵) و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد. (۵/۲۵)
۱۰. نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تأمین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی، مقبولیت دارد (۵/۵)، اما اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را کاهش می‌دهد. (۵/۵)
۱۱. کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گستره فرهنگ آن منجر می‌شود. (۵/۵) و امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد. (۵/۵) از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.